

בית משפט השלום בחיפה

עמ"ח 23478-01-10 ברנשטיין נ' קצין התגמולים - משרד הביטחון - אגף השיקום

בפני יו"ר הועדה כב' השופט יעקב וגנר - ס. נשיא
חבר הועדה - דר' דן בק

המערערת רויטל ברנשטיין

נגד

המשיב קצין התגמולים - משרד הביטחון - אגף השיקום

פסק דין

נתוני רקע ועובדות:

1. המערערת שלפנינו, פנתה ביום 3.11.08 למשיב, בתביעה להכרה בזכויותיה לפי חוק משפחות החיילים שנספו במערכה [תגמולים ושיקום], תש"י - 1953 (להלן: "חוק המשפחות") בעילה שיש להכיר בה כמי שהייתה בת זוגו וידועתו בציבור של המנוח, אסף נמר ז"ל (להלן: "המנוח"), שנהרג ביום 26.7.06 בעת מילוי תפקידו (ראה: נספח למש/2).
2. המשיב דחה את התביעה בתאריך 15.11.09 בנימוק שלא התמלאו התנאים להכיר במערערת כידועה בציבור של המנוח, כמשמעותו בחוק (מכתב הדחייה תויק בתיק המשפחות).

העובדות:

3. המנוח והמערערת הכירו באמצעות מכר משותף, בחודש ינואר 2004, בסידני שבאוסטרליה. אותה העת נמצאה המערערת בטיול באוסטרליה והמנוח, אשר עזב הארץ עוד בתקופת ילדותו, חי שם יחד עם אמו ואחותו. למרות

שהמנוח גדל והתחנך באוסטרליה, הוא החליט לעלות ארצה ולהתנדב לשרות קרבי בצה"ל. המערערת והמנוח תכננו להיפגש לכשיגיע ארצה. בחודש מרץ 2004, קודם הגעתו של המנוח לארץ, שכרה המערערת דירת חדר ברח' בוגרשוב 76/78, בתל אביב (להלן: "הדירה בת"א"). במסגרת לימודי דוקטורט המערערת נסעה לארה"ב אחת לשנה, ובחודש נובמבר 2004 שבה מנסיעה כזו. בין לבין, בחודש ספטמבר 2004 עלה המנוח ארצה (כאמור, אותה עת שהתה המערערת בארה"ב) ועד שובה של המערערת מארה"ב התגורר המנוח בבית דודתו בקרית-ים ועבד לפרנסתו בבית קפה באזור חיפה. עם שובה של המערערת מארה"ב (בחודש נובמבר 2004), נפגשו השניים מידי סוף שבוע בדירה בתל אביב, הואיל והמנוח עבד במשך השבוע, בבית הקפה בקרית-ים.

4. מכתב הערעור עולה כי במהלך חודש ינואר 2005, כאשר הקשר בין המנוח לבין המערערת התהדק, פרש המנוח מעבודתו והחל להעביר את חפציו מבית דודתו לדירה בת"א באופן הדרגתי. חפציו הגדולים של המנוח, להם לא נזקק מידי יום אוחסנו בבית הורי המערערת ולטענתה הדירה בת"א הפכה לביתם המשותף. כאשר המערערת שבה ונסעה לארה"ב במסגרת לימודיה, המנוח דאג לכל הסידורים הנחוצים בקשר למגורים בדירה בת"א ועדכן את כל הגורמים הרלוונטיים כגון: הבנק, חברת האשראי, חברת הסלולר ועוד על שינוי כתובתו לדירה בת"א. לטענת המערערת מאז ועד ליום נפילתו של המנוח ביום 26.07.06, התגוררו יחדיו בדירה בת"א ומערכת היחסים ביניהם הייתה מערכת יחסים זוגית יציבה כאשר במהלך השבוע נמצאו בני הזוג בדירה המשותפת ובסופי שבוע ביקרו בבית הורי המערערת ובבית דודתו של המנוח.

השאלה שבמחלוקת:

5. האם מערכת היחסים שניהלה המערערת עם המנוח הייתה כזו שניתן להכיר בה כידועה בציבור שלו? בטרם נכריע במחלוקת נציג תחילה בתמצית את טענות הצדדים.

טענות המערערת:

6. לטענת המערערת יש לראותה כידועה בציבור של המנוח, בהתאם להגדרה בסעיף 1 לחוק המשפחות. ביום 06.03.05, התגייס המנוח לצה"ל אך עוד

קודם גיוסו עבר להתגורר עם המערערת בדירה בת"א. המנוח והמערערת התגוררו לטענתה יחדיו וניהלו חיי משפחה ומשק בית משותף. הם יצאו יחדיו לאירועים משפחתיים ולטיולים בארץ ובסופי שבוע ובמהלך חופשותיו של המנוח, נהגו בני הזוג לחלוק את מטלות הבית במגוריהם המשותפים ולערוך קניות יחדיו. לטענת המערערת היא והמנוח ניהלו חיי משפחה, במשק בית משותף כאשר במסגרת חייהם המשותפים, חיו בני הזוג חיים אינטימיים. כל מי שהכיר אותם ראה בהם כזוג נשוי לכל דבר ועניין והתייחס אליהם כאל כאלה. הם נהגו לחגוג אירועים כגון ימי הולדת יחדיו והיחסים ביניהם הושתתו על חיבה, אהבה, מסירות ונאמנות. הם תמכו האחד בשנייה בעת הצורך וכאשר המנוח עבר במהלך תקופת שירותו הצבאי בצה"ל, ניתוח להסרת גידול מגופו המערערת נמצאה לצידו של המנוח ולא משה ממיטתו במשך זמן אשפוזו בביה"ח רמב"ם. לאחר מכן, המערערת סעדה את המנוח, עד להחלמתו במגוריהם המשותפים. במשך תקופת שירותו הצבאי של המנוח בשבתות ובחגים בהם נמצא בחופשה מצה"ל (בהיות המנוח חייל בודד, היה זכאי לחופשות רבות יחסית), נמצאו בני הזוג יחדיו, במגורים המשותפים או בבית הורי המערערת או בבית דודתו של המנוח.

7. לטענת המערערת ההוצאות והרכישות שלה ושל המנוח, תוכננו ונעשו על ידם במשותף, כאשר כל אחד מהם קנה והוציא כספים לפי יכולתו, מבלי להבחין בזהות הבעלים הפורמאליים. הם התייחסו להכנסותיהם והוצאותיהם, כמשותפים ותקציב חייהם המשותפים נוהל על ידם יחדיו, בהתאם לצרכי כל אחד מהם. המנוח, כחייל בודד נהנה מתוספת דמי שכירות, תוספת חופשות ותלושים לרכישה בסופרמרקט והשתתף בהוצאות משק הבית המשותף בהתאם ליכולתו. המערערת אשר למדה במסלול לקבלת דוקטורט, קיבלה מלגת מחייה. במהלך חייהם המשותפים של בני הזוג, נרכשו על ידם, במשותף, חפצי ריהוט שונים וצנועים, פריטים שונים כגון כלי מטבח ועוד. הם יצאו לבלות יחדיו כזוג, בין היתר עם חברים משותפים ונסעו יחדיו לחופשות, שילמו במסעדות ובבתי קפה כיחידה כלכלית ומשפחתית אחת ומשותפת והכול כפועל יוצא וטבעי מחיי משפחה משותפים, כנהוג וכמקובל בין בעל ואישה הדבקים זה בזה.

8. המערערת ממשיכה וטוענת כי גם הקשר בין בני משפחתה לבין המנוח הלך והתהדק. הורי המערערת התייחסו למנוח כאל בנם וחתנם והוא נהג לבקר

בביתם באופן עצמאי בהיעדרה של המערערת, עת שהתה בארה"ב במסגרת לימודיה.

לטענת המערערת היא והמנוח היו בני זוג בוגרים ומנוסים ומערכת היחסים שלהם לא הייתה כשל בני זוג צעירים, בתחילת דרכם. אין מדובר ביחסים, שהם לכל היותר יחסים "חבריים", אלא שלב בוגר יותר בחיים, בו הזוגיות שלהם חשובה ורצינית משל בני זוג בתחילת שנות העשרים לחייהם. מדובר בשלב שבו ניהלו בני הזוג את מערכת היחסים ביניהם מתוך כוונה להרחיב את תאם המשפחתי מתוך רצון לקיים יחסי שותפות מחייבים וקשירת גורל חיים. אומד דעת בני הזוג ורצינות כוונותיהם, באה לידי ביטוי בהצעת הנישואין של המנוח בחודש ינואר 2006. המנוח הציע למערערת להינשא לו באופן רשמי ואף העניק לה טבעת אירוסין, אשר נרכשה על ידו ביום 06.01.06. המערערת הסכימה בשמחה והתקס היה אמור להיערך לאחר סיום שירותו של המנוח בצה"ל (ביום 05.09.06). לטענת המערערת היא והמנוח החליטו לנסוע יחדיו לאוסטרליה לאחר סיום לימודיה ותכננו לערוך את נישואיהם באוסטרליה. המערערת אף החלה בניסיון למצוא מסגרת אוניברסיטאית באוסטרליה, על מנת להמשיך במסלול לימודיה. המנחה של המערערת במסלול הדוקטורט בארה"ב, יצר קשר עם קולגות שלו באוסטרליה, לצורך המשך לימודיה, וקשר בין המערערת לבין פרופ' פטריק טם, ראש המעבדה באוניברסיטת סידני, באוסטרליה. המנוח פנה לאמו וביקש את עזרתה ברכישת דירה באוסטרליה.

9. מלחמת לבנון השנייה החלה בחודשי הקיץ בשנת 2006. המערערת שבה ארצה מנסיעתה ביום שישי, ה-21.07.06. המנוח לא יצא לחופשה באותו סוף שבוע, בשל הכוונות ביחידה לקראת הכניסה ללחימה בלבנון. ביום ראשון, ה-23.7.06, נסעה המערערת לבסיסו של המנוח ליד בנימינה, שם נפגשה עם המנוח למספר שעות. בערבו של אותו יום, נכנס המנוח ללבנון ומאז לא היה בידי המערערת דרך ליצור איתו קשר. עם פרוץ המלחמה נמצאה המערערת במתח רב, בשל חרדתה לגורלו של המנוח. ביום 26.07.06, התקשרה המערערת לדודתו של המנוח, על מנת לברר האם היה לה קשר עם המנוח. בהמשך ובאותו יום, התקבלה הבשורה המרה בדבר נפילתו של המנוח בבית גיביל. מיד אחר קבלת ההודעה כאמור ובמהלך כל ימי "השבועה" שהתה המערערת לסירוגין, בבית דודתו של המנוח (אחות אביו) בקרית ים, שם

"ישב" אביו ובבית בת דודתה של אימו בכפר סבא, שם "ישבה" אמו של המנוח ובני המשפחה. הוריו של המנוח, שהתגרשו כאמור, ישבו את ימי "השבעה", בנפרד. אמה של המעוררת וילדיה ביקרו את אמו ואביו של המנוח, אשר ישבו "שבעה" בנפרד. גם בבית הוריה של המעוררת ישבו (במעין) "שבעה". בני משפחה וחברים הגיעו לביתם. בימים שלאחר נפילת המנוח ונוכח התמוטטותה, נעזרה המעוררת בעמותה לתמיכה נפשית לחברות של חללי צה"ל, במסגרת קבוצת תמיכה, בניסיון לאיחוי שבריה. בין אימו ואחותו של המנוח (אווה וקרין), לבין המעוררת, נשמר הקשר גם אחר נפילת המנוח.

10. המעוררת ממשיכה ומתייחסת לטענות השונות אותן העלה המשיב. ראשית לטענה בדבר היעדר חשבון בנק משותף. המעוררת מפנה לעובדה כי טענה זו נדחתה ע"י בתי המשפט בתיקים קודמים. נקבע כי בנסיבות מסוימות, המסקנה בדבר קיום משק בית משותף אינה נפגמת בשל העובדה שלמבקשת ולמנוח לא היה חשבון בנק משותף, וזאת אם הוכח כי בני הזוג נהגו האחד בכספי השני כמנהג אדם בממונו, וכי הלכה למעשה לא הייתה הפרדה נכסית בין השניים. יש צורך כי כל בן זוג יתרום לקיום הבית, אך אין הכרח בשוויון במקורות המימון בין הצדדים. המעוררת ממשיכה ומתייחסת לטענת המשיב בעניין טופס קביעת המוטבים. לטענתה בפסק הדין קודמים כבר נקבע כי העובדה שהמנוח נקב בשם בני משפחה אחרים כמוטב בפוליסת הביטוח או כמיופי כוחו בחשבונו - אינן גורעות בנסיבות מסוימות מהעובדה כי היחסים היו יחסים של ידועים בציבור המוכרים ע"י החוק. בנוסף המעוררת מפנה לטופס שמולא על ידי נציגי צה"ל, המצוי בתיק המשפחות, בו מוזכרת המעוררת כבת זוגו של המנוח, ושם גם פרטי ההתקשרות עם בני משפחתו של המנוח; אביו, אמו, אחותו והמעוררת. ביחס לחוזה השכירות של הדירה בעפולה, חוזה שכירות זה נערך לטענתה על פי הצעת הגורמים הרלוונטיים בצבא.

11. המעוררת ממשיכה וטוענת כי המחוקק לא קבע מהו פרק הזמן המינימאלי הנדרש, בכדי שזוג יוכר כ"ידועים בציבור". מימד הזמן נשאר עמום ואין בו קביעת זמן מינימאלית. לפיכך, טענת המשיב, כי בני הזוג לא התגוררו יחדיו "כדרישת הדין", טענה אשר נטענה באופן עמום וללא הסבר - חסרת בסיס. בענייננו, כמפורט לעיל, הוכח כי יחסי המנוח והמעוררת עלו כדי חיי משפחה

משותפים במשק בית משותף, כנהוג וכמקובל בין בעל ואישה הדבקים האחד בשני, בקשר של גורל חיים, כשרק חסר היה טקס הנישואין הפורמאלי.

לאור כל האמור, על פי נסיבות המקרה, מתוך ראייה כוללת של עובדות ומתוך סקירת מערכת היחסים המיוחדת בין המערערת לבן זוגה, תוך מתן משקל ראוי למרכיבים השונים והמאפיינים שהתקיימו בה, לרבות גילם ובגרותם הרי שהמשקל נוטה באופן ברור ומכריע לטובת המערערת.

טענות המשיב:

12. לטענת המשיב המערערת אינה עומדת בקריטריונים של הגדרת "בן משפחה" כמוגדר בסעיף 1(א) לחוק משפחות. על מנת לענות על הקריטריונים של הגדרה זו, נדרשים שני תנאים מצטברים; האחד על האישה לגור עם המנוח לפני מותו, והשני להיות ידועה בציבור כאשתו. ההכרה בידועה בציבור על פי החוקים השונים, נעשית בהתאם למבחנים שנקבעו בפסיקה והוכחת היותם של אנשים כידועים בציבור, הינה עניין שבעובדה שיש להוכיחה בראיות כמו כל עובדה אחרת. שנטל ההוכחה רובץ על המערערת להכיר בה "כידועה בציבור". מידת ההוכחה היא זו הנהוגה במשפט האזרחי, דהיינו על המערערת להוכיח תביעתה מעבר למאזן ההסתברות - מעבר לסבירות של 50% וכל ספק פועל לרעתה.

כפועל יוצא ממורכבות הנושא יש לתת חשיבות יתרה לאמינות המערערת במיוחד מאחר ובן הזוג השני אינו בחיים, ואין באפשרותו לסתור את הנטען ע"י בן הזוג האחר. המשיב טען כי בענייננו המערערת הוכיחה חוסר אמינות לאורך ההליך ולפיכך היא מנועה מלטעון כי הינה ידועה בציבור. המשיב מדגיש כי המערערת ישבה באולם הדיונים ושמעה את כל העדויות. היא לא שעתה לבקשה להעיד ראשונה או לצאת ולהמתין מחוץ לאולם בית המשפט. עובדה זו, בנוסף לעובדות אחרות שיצוינו בהמשך, פוגעות באמינות המערערת.

לטענת המשיב המנוח בעודו בחיים הצהיר למעשה כי אין הוא גר עם המערערת וכי אין הוא נשוי או ידוע בציבור כפי שיפורט להלן, והדבר נעשה בידיעת המערערת. מחומר הראיות עולה כי המנוח חתם על חוזה שכירות עם גבי מיכל ברנשטיין, אמה של המערערת, לשכירת דירה ברח' שטרית 1 בעפולה. המערערת הסתירה במתכוון את חוזה השכירות והיא אף לא התייחסה לכך בסיכומיה. כלומר בכל התקופה בה נטען כי המנוח והמערערת גרו יחדיו בדירה בת"א, היה למנוח חוזה שכירות לדירה בעפולה. חוזה זה הוצג לצבא והמנוח קיבל החזר דמי שכירות. בנוסף, המנוח הוכר כחייל בודד חריג, ובמשך כל השרות זוכה בשכר דירה בסך של 795 ש"ח לחודש, הוצאות אחזקת דירה 251 ש"ח לחודש, מענקים 352.5 ש"ח לחודש. המנוח הגיש בקשה להכרה כחייל בודד ובראיון ביום 30/12/04, בזמן שלפי טענת המערערת היא והמנוח היו בקשר והוא כבר העביר חפצים לדירתה, המנוח סיפר כי הוא מתגורר עם דודתו. בראיון טען המנוח כי אמו וגם אביו לא תומכים בו, דודתו גרה בדירה בבעלותה הכוללת שלושה חדרים, וכי הוא חושב שאולי קיימת אפשרות שיוכל להמשיך לגור עמה, אם לא תהיה ברירה. המנוח אף הצהיר בתצהיר מיום 9/1/05 כי הוא חייל בודד, וביקש להכיר בו ככזה. בראיון מיום 25/1/05, ציין כי המנוח כי הוא גר עם דודתו בקרית ים, המלצה של מש"קית ת"ש הייתה להכיר בו כחייל בודד להלנה פלוס מענקים. ביום 23/1/05 נערך דוח ביקור בית בו צוין כי המנוח גר עם דודתו בקרית ים. בדוח תואר בית דודתו. בדוח נכתב כי בגלל מצבו של המנוח והעובדה כי אין לו איפה לישון ומכיוון שהסדר השינה אצל דודתו זמני, מומלצת זכאות להלנה ולמענקים. בתחילה קיבל המערער הלנה בבית החייל, לאחר מכן ועד ליום 5/12/06 אושרו למנוח שכר דירה ומענקים והכול בגין העובדה כי המנוח חייל בודד. המנוח לא הזכיר כלל כי הוא נמצא במערכת יחסים כלשהי עם המערערת, מערכת יחסים כזו שהמערערת טוענת כי הם היו למעשה כמו זוג נשוי. המנוח לא הציג עצמו כנשוי או כידוע בציבור ומכאן עולה כי הוא לא ראה את מערכת היחסים ככזו, שכן אחרת הוא לא היה מצהיר כי הוא חייל בודד וכי אין לו איפה להתגורר. יודגש כי חייל נשוי אינו יכול להיות חייל בודד. המערערת טוענת ליחסים קרובים עם המנוח בתקופה זו ובתצהירה היא אף טוענת כי עזרה לו ושלחה מסמכים למשקית ת"ש, כך שהיא ידעה על בקשת המנוח להיות חייל בודד ועל כך הוא כי הוא

מקבל מענקים ושכר דירה בהתבסס על חוזה השכירות בעפולה. לכן היא מנועה מלטעון אחרת.

14. המשיב מפנה לאירוע בו נשלח מכתב דרישה ביום 17/10/06 למנוח לגבי חוב לחברת ברק בסך של 109.38 ₪ שהגיע לסך של 360.08 ₪ מאחר והוא לא שולם במועד, בגין שרותי תקשורת. המערערת אשר טוענת כי היא והמנוח היו כמו בעל ואישה לא נהגה כפי שאישה הייתה נוהגת ומשלמת את החוב. המערערת פנתה לחברת ברק והסבירה להם כי מדובר בחייל שנפל ולכן החוב בוטל לפני משורת הדין. המערערת נשאלה למה היא בכלל פנתה לחברת ברק שכן היא מישהו שהיא טוענת שהוא בעלה מקבל דרישת חוב אין מקום לצלצל ולבקש לבטל את החוב בגלל שהוא כבר לא בין החיים. המערערת לא נתנה תשובה לשאלה זו.

המשיב ממשיך וטוען כי המערערת לא הרימה את נטל ההוכחה המוטל עליה ולא הוכיחה כי הינה עומדת בקריטריונים המנויים בהגדרת "בן משפחה" שבחוק משפחות חיילים, אלא נהפוך הוא, היא הוכיחה כי אינה עומדת בקריטריונים אלו. המשיב מסכים כי אכן התקיים קשר בין המערערת למנוח, אך עם זאת קשר זה לא הגיע לרמה הנדרשת על פי הגדרת "בן משפחה", וזאת גם אם כוונתם העתידית הייתה להתחתן. למעשה אין בעדויות שהובאו מטעם המערערת בכדי להצביע על קשר של ידועים בציבור. העדויות שהובאו מטעמה הן עדויות כלליות של אנשים אשר רצו לעזור למערערת, אולם בעדויותיהם לא היה כדי להצביע על היותה ידועה בציבור כאשתו של המנוח. מעדויות אלו ניתן ללמוד על קשר אוהב בין חברים, אולם לא של ידועים בציבור כבעל ואישה.

15. המשיב מוסיף וטוען כי המערערת והמנוח לא גרו יחדיו לפני מות המנוח. הדרישה למגורים משותפים הינה תנאי הכרחי להכרה במערערת כידועה בציבור. מאחר ותנאי זה לא התקיים אצל המערערת, די בכך בכדי לדחות את ערעורה. המערערת והמנוח גם לא ניהלו משק בית משותף. שהות המנוח בחלק מהזמן בדירה בת"א, אותה שכרה המערערת, אינו מהווה מגורים משותפים עם המערערת כדרישת הדין.

יצוין כי המערערת היא זו ששילמה את שכר הדירה, חוזה השכירות היה על שמה של המערערת ולמרות שהחוזה הוארך, המנוח לא צורף כשוכר. זאת ועוד, המערערת לא נקבה בזמנים מוגדרים בו לטענתה היא והמנוח גרו יחדיו, המנוח שהתגייס לצה"ל ביום 6/3/05, ציין כאמור, את כתובתה של דודתו בקרית ים ככתובת מגוריו. אמה של המערערת גב' מיכל ברנשטיין לא ביקרה בדירה בת"א וכך גם מר יצחק נמר. למעשה איש מבני המשפחה לא התארח בדירתם. דבר חריג בהתחשב בכך שהמערערת טוענת כי היא והמנוח היו כמו בעל ואישה. בנוסף המערערת כלל לא הייתה בארץ בתקופה שלפני מות המנוח אלא שהתה בארצות הברית לצורך לימודים. נוכח זאת גם לא ניתן לטעון כי היא והמנוח גרו יחדיו בעת פטירתו. כמו כן אין ראיות כי המנוח התגורר בדירה זו בתקופה שהמערערת שהתה בארה"ב.

16. לטענת המשיב הדרישה למגורים משותפים הינה תנאי הכרחי להכרה. אולם גם התנאי השני המצטבר לא מתקיים. תנאי זה הוא כי על המערערת והמנוח היה להיות ידועים בציבור כבעל ואישה, שאם לא כן, כל זוג חברים שגרים ביחד יהיו ידועים בציבור. המנוח והמערערת כלל לא העלו על דעתם כי הם ידועים בציבור ואף סביבתם לא חשבה כך, שכן הם היו כאמור חברים במובן המקובל של המלה. אף אחד מהם לא התנהג כלפי משנהו כפי שבעל ואישה אמורים להתנהג. אף אימא של המערערת, גב' מיכל ברנשטיין, השתמשה במלה מלה "חבר" כדי להגדיר את המנוח. גב' ברנשטיין לא הייתה בקשר עם הוריו של המנוח, מה שהיה מצופה ממחותנים לכאורה. גם בת דודתו של המנוח שהייתה קרובה אליו, לא פגשה את המערערת עד נפילתו. המנוח מסר לצבא את כתובת דודתו ככתובת מגוריו. כאשר ניספה המנוח, המערערת לא קיבלה הודעה על כך, דבר שלא היה קורה באם היו נשואים. כלומר המנוח לא מסר את פרטי המערערת כאשר מוסרים פרטים למקרה חירום. גם בטפסים שמילאה המערערת היא לא רשמה את המנוח כבן זוגה. המנוח והמערערת לא רכשו יחדיו רכוש כלשהו. המערערת לא הוציאה צו ירושה לגבי עזבונו של המנוח. היא לא הייתה מוטבת של המנוח בתכניות החיסכון ובביטוח שנערך בצה"ל. המנוח כתב בכל הטפסים שמילא כי אמו תהיה המוטבת שלו לצרכי ביטוח ובכל

העניינים הכספיים. המערערת לא רשמה את המנוח כמוטב בקופות הגמל ובחסכוניות. ולא רשמה את המנוח כנהנה בביטוחים שעשתה בנסיעות לחו"ל. המערערת והמנוח לא ניהלו משק בית משותף, לא שיתפו אחד את השני בעניינים הכספיים והייתה הפרדה רכושית מוחלטת. המערערת נשאלה, האם היא ניהלה שיחה עם אמו של המנוח בה נאמר על ידה כי היא כמו אשתו של המנוח וכי מגיעים לה זכויות, אולם היא מוותרת. התשובה הייתה כי לא היה דבר כזה וכי היא בכלל לא באה מהמקום הזה. התשובה שנתנה המערערת מלמדת כי היא לא ראתה עצמה כאשתו של המנוח. המערערת נשאלה האם אמו של המנוח הציעה לה לקחת חלק בירושה שהרי היא כמו אשתו והמערערת השיבה בשלילה. למערערת ולמנוח לא היה חשבון בנק משותף. למנוח היה חשבון בנק מוגבל ולפי הסבר המערערת הדבר נבע מכך שהוא היה לבד. נוכח עובדה זאת מצופה היה שהמערערת תפתח חשבון יחד עם המנוח, או לפחות תיתן לו יפויי כוח בחשבונה. המערערת כלל לא ידעה פרטים על חשבון הבנק של המנוח. היא לא ידעה באיזה בנק הוא מתנהל וכמובן שלא הייתה שותפה בחשבון. גם האמירה כי המנוח היה לבד, מצביעה כי היא לא התייחסה לעצמם כזוג נשוי. כאשר המערערת נסעה לארה"ב לתקופה ארוכה, המנוח לא יכול היה לעשות שימוש בחשבון הבנק או בכרטיס האשראי שלה. כשהתעורר צורך דחוף לשלם חשבון חשמל, המערערת הקריאה לו את מספר כרטיס האשראי בטלפון. מצב זה אינו מצב רגיל לבני זוג החיים כבעל ואישה.

17. המערערת גם לא הייתה מעורבת בטיפול ברכושו של המנוח לאחר מותו כפי שבת זוג נשואה אמורה להיות מעורבת, אלא הוריו היו מעורבים בכך. המערערת גם לא הייתה מעורבת בכל הסידורים הקשורים לאבל, כאשר הורי המנוח מילאו טפסים לצורך הכרה הם לא ציינו כי למנוח יש בת זוג בעוד שבטופס יש מקום לכך. אמו של המנוח קיבלה את כספי ביטוח החיים וכן סכום כסף עבור השתתפות בהוצאות מיוחדות למשפחה אבלה. גבי אלקלעי, שמשמשת כעובדת שיקום אצל המשיב, הצהירה כי אם המנוח, בעת מילוי הטפסים לצורך הכרה, לא הזכירה את המערערת ולא ציינה כי לבנה המנוח הייתה ידועה בציבור או בת זוג. בתקופת שהותה בארץ, נפגשה גבי אלקלעי עמה ועם בתה קארין

בבית משפחת נווה שם ישבה המשפחה שבעה וכי בעת ביקוריה בבית משפחת נווה, לא נכחה במקום בת זוג כלשהי של המנוח.

18. לגבי עדותה של גבי יעל אשל, המשיב טען כי כל המידע אשר נכתב במכתב משנת 2008 אשר נשלח על ידה למשיב (ראה : מע/11) הינו מידע מעדות שמיעה או סברה, לפיכך הוא אינו קביל וחסר משקל. גבי אשל אישרה בעדותה כי היא לא הכירה את המנוח ואת המערערת הכירה לאחר נפילת המנוח. גבי אשל לא ידעה כלל כי המנוח הציג לצבא חוזה שכירות של דירה בעפולה וכן לא ידעה פרטים נוספים שנמצאים בתיק. אולם כאמור, עדותה לא קבילה ואין לה כל משמעות.

לאור כל האמור לעיל טען המשיב כי המנוח והמערערת לא היו ידועים בציבור. הם לא הציגו עצמם כמו בעל ואישה ואף אחד גם לא ראה אותם ככאלו. יחסיהם של המנוח והמערערת היו כאמור יחסי חברות, אשר נעדרו מהם המאפיינים הקיימים ביחסי בני זוג אשר חיים יחדיו כבעל ואישה. במצב דברים זה, לא ניתן לומר כי המנוח והמערערת חיו כידועים בציבור כבני זוג, ולפיכך צדק המשיב בכך שדחה את פניית המערערת להכרת זכויות בני משפחה לפי חוק משפחות חיילים.

דיון:

19. מעמדם של בני זוג שלא נישאו כדת וכדין, לענין זכויות וחובות מסוימות, הוכר בחוקים רבים, ביניהם גם חוק המשפחות. ברם, החקיקה לא קבעה הגדרה אחת ויחידה למושג הידועים בציבור.

סעיף 1 לחוק המשפחות קובע כדלקמן:

**"בן משפחה" של חייל שנספה במערכה פירושו -
(א) מי שהייתה אשתו של הנספה ביום מותו,
ובכלל זה אישה שלפני מות הנספה גרה יחד עמו וביום
מותו הייתה ידועה בציבור כאשתו - אף אם נישאה
לאחר" (הדגשות לא במקור, י.ו).**

המצב בו זוג מתגורר בדירה אחת, מקיים משק בית משותף ומקיים יחסי אישות מבלי להצהיר על היותם "ידועים בציבור" הוא חזון נפוץ בימנו. האם

הייתה בכוונת המחוקק לראות בכל הזוגות הללו "ידועים בציבור" על כל המשתמע מכך? וודאי שלא.

כבר לפני 5 עשורים, השופט זילברג ניסח את הקושי בהגדרת "ידועים בציבור" בלשונו הציורית בע"א 42/65 דריאן נ' עמידר פד"י י"ט(3) 261 כשכתב כי :

**"הגדרתה המשפטית המדויקת של הידועה בציבור כאשתו
קשה כקריעת ים סוף או בלתי אפשרית כפתרון בעיית
ריבוע העיגול..."**

למרות הקושי, במהלך עשרות שנים של פסיקה התגבשו מספר דרישות מינימום להגדרת הידועים בציבור. ההגדרה המקובלת לידועים בציבור הינה; **"בני-זוג המנהלים חיי משפחה במשק בית משותף"** (ראה: ע"א 621/69 נסיס נ' יוסטר, פ"ד כד(1) 617) (להלן: "עניין נסיס"). השאלה מהם "חיי משפחה" קשה להגדרה ממצה, וכך במיוחד נוכח השינויים החברתיים הרבים שחלו במהלך השנים האחרונות ביחס לאופיו ולטיבו של התא המשפחתי. במקרים מתאימים, יש להכיר בתא המשפחתי אף כאשר הזוגיות אינה מבוססת על קשר פורמאלי של נישואין ואין תכליתה גידול צאצאים, אולם מבחינת עוצמת הקשר, בני-הזוג דבקים אחד בשני בקשר של גורל-חיים והקשר הזוגי ביניהם מבוסס על יחסי-אישות וכולל יסודות אמוציונאליים וכלכליים (ראה: בג"צ 4178/04 פלונית נ' בית הדין הרבני לערעורים ואח' תק-על 2006(4), 3866, עמ' 3873).

המבחן הוא גמיש ביותר, כי אין מתכונת אחת של **'חיי משפחה במשק בית משותף'** המצויה אצל כל הזוגות, ושונים הדברים כמעט מזוג לזוג לפי השוני בגילם, השכלתם, מזגם, השקפת עולמם, ארץ מוצאם, הרגלי חייהם, מקצועם, מצבם הכספי, מצב בריאותם, וגורמים רבים אחרים שלא נצליח למנותם ולמצותם כאן. כך שאין לך מבחן נוקשה אובייקטיבי אלא מעין תדמית משתנה של יחסים בין בני זוג שמרכיביה שונים מזוג לזוג. לעיתים הפסיקה בחנה את מערכת היחסים של בני הזוג על פי קריטריונים סובייקטיביים (ראה: ע"א 107/81 אלון נ' מנדלסון פ"ד מ"ג(1) 431), ובמקרים אחרים הפסיקה נתנה משקל רב-יתר לתפיסה הסובייקטיבית של

איך ראו בני הזוג את היחסים ביניהם, להבדיל ממה שנראה בעיני אחרים (ראה: ע"א 79/83היועץ המשפטי לממשלה נ' סוזן שוקרן פ"ד ל"ט (2) 690).

20. למרות האמור ולמרות הסוגים השונים של יחסים בין בני זוג, הפסיקה כן קבעה כאמור מבחן סף להגדרת ידועים בציבור. המבחן הינו **מבחן מצטבר** בעל שני תנאים: התנאי הראשון הוא שבני הזוג גרו יחדיו סמוך למותו של אחד מהם. התנאי השני הוא כי ביום המוות של בן או בת הזוג היה בן הזוג השני ידוע בציבור כבעלה או ידועה בציבור כאשתו.

המבחן אם כן להגדרת המערערת כידועה בציבור של המנוח הינו מבחן מצטבר בעל שני תנאים: התנאי הראשון הוא שהמערערת והמנוח גרו יחדיו לפני מותו. התנאי השני הוא כי ביום מותו של המנוח הייתה המערערת ידועה בציבור כאשתו.

התנאי הראשון: מגורים משותפים

21. בתיק זה שאלת המגורים המשותפים אינה שאלה קלה וזאת עקב הנסיבות המיוחדות של המקרה שלפנינו. כאמור בתקופה הרלבנטית המערערת הייתה בעיצומם של לימודי הדוקטורט, לימודים אשר התקיימו לפחות חלקית בארה"ב. המנוח באותה התקופה היה חייל קרבי, עם כל המשתמע מכך לגבי הזמנים בהם התאפשר לו לצאת לחופשות. לבעייתיות זו יש להוסיף את העובדה כי המנוח הצהיר כלפי רשויות הצבא, כי הוא מתגורר במקום אחר עת חתם על חוזה שכירות עם גב' מיכל ברנשטיין, אמה של המערערת, לשכירת דירה ברח' שטרית 1 בעפולה. כלומר בכל התקופה בה נטען כי המנוח והמערערת גרו יחדיו בדירה בת"א, היה למנוח חוזה שכירות לדירה בעפולה.

לא זו אף זו; בראיון מיום 25/1/05, שנערך למנוח במסגרת שירותו הצבאי, ציין כי הוא גר למעשה עם דודתו בקרית ים. על בסיס הצהרה זו המלצתה של מש"קית הת"ש שראיינה אותו הייתה להכיר בו כחייל בודד לצורך תשלומי הלנה ומענקים.

22. האמור לעיל סותר במידה מסוימת את הראיות שהובאו לפני ועדה זו ע"י המערערת, ראיות אותן נפרט בהמשך לפיהן המערערת והמנוח התגוררו יחדיו בדירה בת"א. מחומר הראיות עולה כי הזמן המצטבר בו המערערת והמנוח גרו יחדיו תחת אותה קורת גג אינו ארוך. אומנם, עיון בפסיקה מלמד כי בית המשפט בוחן כל מקרה לגופו על פי מכלול נסיבותיו. אין פרק זמן מינימאלי לחיים משותפים כדי שיוכרו הצדדים כידועים בציבור, ואין אחידות בפסיקה לעניין תקופת החיים המשותפת הנדרשת כדי להכיר בזוג כ- "ידועים בציבור". למעשה ישנן מגמות סותרות באשר לפרק הזמן המינימאלי, ישנם מקרים בהם ביהמ"ש לא הכיר בתקופה קצרה של חיים משותפים כ- "ידועים בציבור" (ראה ע"א 4305/91 יהודית שדה נ' יצחק קבורס ניתן 22.02.1994 (פרסם בנבו), ובמקרים אחרים תקופה של פחות משנה יכולה להיות מספקת לצורך הכרה בזוג כ- "ידועים בציבור" (ראה: רע"א 9755/04 סיגל ביטון נ' קצין התגמולים - משרד הביטחון (פורסם בנבו) וכן ראה: עניין נסיס).

23. ומן הכלל אל הפרט; המערערת בעדותה (בעמ' 40 לפרוטוקול הישיבה מיום 7.12.11) סיפרה על הדירה הקטנה ששכרה בת"א ואשר בה התגורר עמה המנוח. על מנת לשכנע את הוועדה בדבר שיתוף ההתנהלות הכלכלית ביניהם מסרה על ציוד משותף שרכשו ועל התנהלותם הכלכלית המשותפת:

"ש.מה קניתם ביחד.

ת.מזרון.זה דירה של 25מ"ר

ש.החלטתם שאתם חוסכים ביחד.

ת.אסף לימד אותי לעקוב אחרי,הוא שאל אותי מה הכנסות שלי והוצאות שלי והוא התפלא שאני לא יודעת לענות על זה עשינו רשימה הוצאות והכנסות ולצערי גם שאתה סטונדט לדוקטורט אתה לא יכול לחסוך בארץ.מאיזה כסף נחסוך?

ש.דיברתם על חסכון, משהו מעשי.

ת.דיברנו על הכנסות והוצאות.

ש.חוץ ממזרון לא קניתם שום דבר ביחד.

ת.דברי בית,כלי בית קצת,מאוורר..."

”ש.את אמרת שקניתם מזרון.תראי מה את כותבת בתצהיר ואני מצטט...מה אני יכול להבין.שרכשתם פרטי ריהוט שונים ועוד פרטים ומצאת קבלה על המזרון.

ת.מאורר זה ריהוט?אז קנינו מאורר.

ש.למשל לגבי בילויים,הייתם הולכים לבתי קפה.

ת.היינו יוצאים לסושי בעיקר.

ש.גם התצהיר מצטט את סעיף .. 12חברים משותפים זה מי שהעידה פה.

ת.בין השאר.

ש.היו חברים משותפים.

ת.כן.סעיף 12הכוונה כלי בית מתנות למשפחה.

ש.ממשיך לצטט את הסעיף לאיזה חופשות.

ת.כאשר אסף הציע לי נישואין נסעו לצימר.

ש.שילמנו מסעדות זה הסושי.

ת.כן.עשינו גם קמפינג בכנרת.

ש.כאשר היה לך חבר הלכתם לבית קפה לא קרה שאחד שילם על השני.

ת.קרה.אבל לא קרה שראיתי בו כשותף לחיים.

אסף היה מגיע עם הרבה כביסה היינו הולכים למכבסה. היינו עושים קניות בשוק מבשלים לסוף שבוע.מנקים ביחד. ש.אם יש שותפה לדירה שלא בת זוג אתם לא מנקים את הבית

שלך.

ת.היתה לי פעם שותפה עשינו שבוע שבוע...”

24. מהאמור לעיל ניתן ללמוד כי המנוח אשר לאחר מותו התברר כי היו לו חסכוניות בסכומים העולים על 100,000 דולר אוסטרלים, חסכון שעבר לאמו, כפי שנבהיר להלן, לא מצא לנכון, על אף "רצינות" כוונות עליהם מסרה המערערת שמבחינתה הוא היה שותף לחיים. זאת ועוד מתברר כי המערערת והמנוח בילו זמן מועט יחד בדירה שהייתה למעשה דירת חדר בשטח של 25מ"ר (או "דירת מיטה" כפי שהוגדרה ע"י אם המערערת בעדותה - עמ' 16 סיפה ועמ' 17 רישא), ששכרה המערערת על שמה, בת"א.

הזמן המועט בו היו המערערת והמנוח יחד בדירה הקטנטנה ששכרה המערערת לבדה, שספק כמה ציוד או חפצים של המנוח יכלה להכיל

בשל גודלה , נובעים הן משירותו הצבאי של המנוח, כחייל קרבי ביחידת שדה, והן משהותה של המערערת תקופות, לצורך לימודיה המתקדמים בארה"ב. שהותם המשותפת בדירה הייתה מוגבלת ומועטה, ולנוכח הצהרותיו של המנוח בפני רשויות הצבא ותהא הסיבה לכך אשר תהא, לגבי מגורים במקומות אחרים מהדירה בת"א יש בהם כדי להחסיר ממשקל המגורים המשתפים של הצדדים כפי שמבקשת המערערת להראות כעת כאשר ברור כי מטרתה היא להטות את משקל המגורים המשותפים בת"א על להוכיח את עוצמת הקשר בין המערערת לבין המנוח. אומנם המערערת והמנוח ניתן לומר כי הובאו עדויות מצד המערערת וחבריה כפי שנפרט בהמשך, לרבות המשכיר לפיהם שהה המנוח בחופשתו בדירה בעת שהמערערת שהתה בלימודיה בארה"ב וכי הוא ראה בכך התנהלות תקינה. אולם השאלה היא האם די בכך כדי לומר כמו שהיינו אומרים לגבי זוג נשוי כאשר הבעל משרת בצבא ונעדר רבות מהבית, או כאשר אחד מבני הזוג נאלץ להעדר מהבית המשותף עקב לימודים או עבודה הכרוכה בנסיעות רבות (ראה והשווה: רע"א 9755/04 סיגל ביטון נ' קצין התגמולים - משרד הביטחון (פורסם בנבו))?

25. התלבטנו בשאלה כפי שהוצבה לעיל ואנו מוכנים להניח כי לאור מכלול הראיות ניתן לקבוע כי אומנם מדובר במגורים משותפים ונבהיר;

מעיון במכתביו של המנוח למערערת שנשלחו (בכתב יד וכן בדואר אלקטרוני) סמוך למותו (ראה: נספח טו' למב/4) לא יכול לעלות ספק כי המנוח החשיב את הדירה בת"א כדירתם המשותפת.

במכתבו מיום 31.5.03 כותב המנוח למערערת:

"I miss you a lot and being in our flat ..."

"...makes it harder

(ההדגשות לא במקור, י.ו.).

במכתבו מיום 3.6.06 כותב המנוח:

"...But for now being in our flat makes me feel empty in my soul....being in Tel - Aviv isn't quite the same without you..."

(ההדגשות לא במקור, י.ו.).

במכתבו מיום 9.6.06 כותב המנוח למערערת ומציין כי הוא הבחין כי היא שכחה בדירה בת"א חפצים אותם רצתה לקחת עימה לארה"ב ושואל האם לשלוח לה אותם. במכתבו מיום 29.6.06 כותב המנוח למערערת:

"...Soon you will be back home with me..."

(ההדגשות לא במקור, י.ו.).

מכתבים אלו מלמדים כי המנוח החשיב את מגוריו עם המערערת כמגורים משותפים בדירה בת"א.

גם המערערת ומשפחתה ראו במגורים בדירה בת"א מגורים משותפים שלה ושל המנוח. בעדותה בעמ' 13 לפרוטוקול הישיבה מיום 7.12.11 אימא של המערערת נשאלה בעניין:

"...ש.עד שהוא נהרג הוא היה בשירות סדיר?"

ת.כן.

ש.כאשר הוא היה יוצא לחופש,איפה הוא היה נפגש עם בתך?

ת.בדירה בבוגרשוב?

ש.כל התקופה הזו?

ת.כן,לפעמים אם זה היה משהו יותר חגיגי הם היו באים גם אלינו,אבל לרוב יותר ש.ס.אם זה היה חג או משהו..."

המערערת בעדותה מיום 7.12.11 גם היא חזרה על כך כי המגורים בדירה בת"א היו מגורים משותפים. בעמ' 28 לפרוטוקול טענה כדלקמן:

**”ת.כאשר הוא הגיע לארץ אני לא הייתי אז הוא גר אצלה
ושאני חזרתי הוא עבר עלי.**

(...)

**ש.אנו מדברים על מקסימום חודש? אמרת שכאשר
חזרת הוא עבר אליך.**

**ת.זה תהליך הדרגתי זה יכול היה לקרות תוך חודש או
חודשיים לא דייקתי בתאריכים כל פעם הוא נסע והביא
עוד דברים, שלא היה מקום העברתי להורים שלי.זה
היה תהליך.**

**ש.במרץ 05 שהוא התגייס הוא גר בבוגרשוב.
ת.כן...”.**

ובעמ' 38 לפרוטוקול:

”ש.בתקופה שלא היית בארץ אסף לא גר בדירה בבוגרשוב.

**ת.הוא גר שם וכמו שקרן דיברה היתה שם שוב סתימה
והוא הלך להתרחץ בבית של סבתא שלה.**

**ש.את לא ידעת מידיעה אישית שהוא גר שם ולמה
אמרת שקרן אמרה?**

**ת.אני מנסה לקשר בין הדברים שנאמרו כאן.אני
דיברתי איתו 5פעמים ביום ברור שאני יודעת איפה הוא
גר.התשובות הטבעיות שלי לנסות להסביר את הדברים
שנאמרו.**

ש.מתי הוא גר שם אם הוא היה בצבא.

**ת.בגלל שאסף רצה לקצר את השירות הוציאו אותו
מהשירות הקרבי והעבירו אותו למפקדה,כאשר הוא
נסע וחזר לקח זמן עד שהוא שובץ גם שהוא שובץ הוא
היה במפקדה היה יוצא הרבה הביתה ...”.**

26. הורי המנוח, גם הם העידו כי המנוח התגורר עם המערערת בדירה בת"א.

אימו של המנוח טענה בעמ' 57 לפרוטוקול הדיון מיום 9.5.12 כי היחסים בין
בנה למערערת היו יחסים רציניים. המנוח סיפר לה סמוך למותו, בעת ביקור
באוסטרליה, כי הוא קנה למערערת טבעת, הם היו יחד בחופשה בצימרים
בצפון, ולמעשה הם חיו יחדיו. אביו של המנוח, מר יצחק נמר נשאל על כך

בעדותו בעמ' 62 - 63 לפרוטוקול הישיבה מיום 9.5.12:

”ש.היית בדירה שבו התגורר אסף ברח'בוגרשוב.

ת.לא.אבל אספתי אותו מהדירה הזו.אני אספתי אותו מרח'הירקון שזה לא רחוק משם.אני יכול להסביר מדוע לא הייתי בדירה.זה צירוף מקרים,באותם ימים עסקתי בדייג,נהגתי לעבוד שבועיים רצוף,ובכל פעם שאסף היה בחופשה אני הייתי בים ולהפך.הפגישות בינינו התנהלו בבית אחותי או בדירה שהתגוררתי בקרית אתא.

ש.אין לך ידיעה אישית לגבי איך הם חיו בבית.מבחינת משק בית משותף.

ת.ידוע לי שהיה דבר כזה.ניהלתי שיחות עם אסף ורויטל.

ש.מתי עבר להתגורר אסף בבוגרשוב.

ת.זה היה קרוב מאוד,לא יכול לשים נקודה - קרוב מאוד לפני ההתגייסות.אין לי מושג.או בסמוך לגיוס.חודש לפני או אחרי.

ש.מתי הוא התגייס.

ת.במרץ 05...”

מר אריק גינת, בעל הדירה בת”א נשאל בעניין בעמ' 53 לפרוטוקול הדיון מיום 9.5.12 :

”ת.שאלת אם אני מגיע לדירה,אני אמרתי שהייתי מגיע כשהיה בעיה עם ביוב.כשחזרה מחו”ל היא אמרה שהיא ביקשה שעוד מישהו יגור איתה בדירה.

ש.היא אמרה עם מי.

ת.היא אמרה החבר שלי.

ש.כשאתה אומר אסף,אתה מפרש זאת.

ת.אני פגשתי אותו כמה פעמים בדירה,גם כאשר היא לא הייתה בדירה...”

ובעמ' 54 :

”ש.אתה לא ראית אף פעם את אסף בדירה.

ת.סליחה?

ש.יש לך הזדמנות לחשוב טוב.

ת.ראיתי את אסף לפחות שלוש פעמים בדירה..”.

27. חברה קרובה של בני הזוג, הגב' קרן ברונשטיין, גם אישרה בעדותה מיום 7.12.11 כי המנוח והמערערת חיו יחדיו בדירה בת"א ואף כאשר המערערת שהתה בארה"ב, המנוח התקלח אצל סבתא שלה כי היו בעיות ביוב בדירה (ראה עמ' 24 לפרוטוקול).

עדותה של סא"ל יעל אשל, אשר הייתה בתקופה הרלבנטית לנפילתו של המנוח רמ"ד נפגעים בגולני, שפכה אור נוסף. בעדותה מיום 26.12.12 סיפרה (בעמ' 70 לפרוטוקול) כי כל הציוד של המנוח, למעט מה שהיה עליו בהיתקלות עם המחבלים היה בדירה בת"א. סא"ל יעל אשל סיפרה בעדותה בעמ' 70 לפרוטוקול על ההתרחשויות מיד לאחר שהמנוח נהרג:

ש. קודם להלוויה משהו מספר לך על רויטל?
ת. כמו שאני עושה במקרים אחרים שאלתי את המג"ד הוא מפקד היחידה, סגל משקיות הת"ש שהם בעצם נותנות מענה כספית הדיורי, המעטפת השלמה לחייל בודד ביחידה, שיספרו לי רקע מי זו רויטל, מה הקשר לאמא שלו ואחותו, מי זו יהודית ומה שאני מבינה בתוך המשפחה אין לי יותר מזה... אני מבינה שמרבית מזמן היותו בישראל מאז שעלה מאוסטרליה הוא גר עם רויטל, אם אני לא טועה בדירה ברחוב בוגרשוב בתל אביב והייתה תקופה שהוא גר בכתובת אחרת בקריות וכשביררתי איפה זה היה אצל הדודה יהודית ואז התחוור לי שהוא לא באמת גר אצלה, אצל דודה יהודית. כלומר הוא שכר ממנה חדר.

ש. "שכר" אני מבין?
ת. אני מאמינה שהוא כן שילם לה. כלומר אתה מבין שגם קמצוץ המשפחה שהייתה לו פה גם על המגורים הוא נדרש לשלם. לא פשוט להיות חייל בודד בצה"ל ואני גם קצינת ת"ש חוץ מקצינת נפגעים. אתה מבין שמסך המשכורת שהוא קיבל

**לחודש שהיא לא גבוהה כמו שכולנו יודעים ממנה
הוא התפרנס והייתה גם תקופה כנראה מסוימת
שהוא שילם על חדר בקריות לדודה. בכל אופן ממה
שאני ידעתי אז הוא בן זוגה של רויטל והיא בת זוגו
והם נושאים בהוצאות המשותפות יחד...”**

28. בנוסף לעדויות שנשמעו המערערת צירפה חשבונות, חשבוניות ואישורים שונים על שמו של המנוח שנשלחו לדירה בת"א. החשבונות היו הן מחברת האשראי, מהבנק, מחברת הסלולר וכן מחנות התכשיטים בה רכש המנוח את טבעת האירוסין עבור המערערת (ראה: נספחים ג' מב/4). ברור אם כן כי המנוח נתן לכל הגופים הללו את כתובת הדירה בת"א ככתובת מגוריו. המערערת גם צירפה מכתבים מאנשים שונים המאשרים כי בני הזוג התגוררו יחדיו (ראה: נספחים כב' למב/4). אחד המכתבים הינו ממר רוני ליבוביץ, נציג ועד הבית בבניין בת"א, מיום 18.11.06, ובו הוא מציין כי המנוח והמערערת חיו יחדיו בדירה. כמו כן מציין מר ליבוביץ כי בעת שהמערערת שהתה בחו"ל המנוח דאג לתשלום החשבונות, ואף לתיקון בעיות אינסטלציה.

לא נסתרה מעיני הועדה טענת המשיב בנוגע למגורי התובע בבית דודתו בקריות וכן בנוגע לחוזה השכירות לדירה בעפולה אותו הציג המנוח לשלטונות הצבא. ראשית לעניין המגורים בבית דודתו בקריות. אין מחלוקת כי עם הגיעו לארץ של המנוח הוא התגורר בתחילה אצל דודתו. הראיון שנערך עם מערך הת"ש וכן ביקור הבית נערכו סמוך הגיוס (30.12.04) וכן (23.1.05) לאחר תקופה קצרה הוא עבר להתגורר עם המערערת. לפיכך אין ספק כי מגורי המנוח בדירת דודתו לא היו ארוכים.

29. באשר לטענת המשיב בנוגע לחוזה השכירות שנערך לגבי דירה בעפולה, לא ניתן להתעלם מהעובדה כי "חוזה השכירות" היה למעשה על דירה בבעלותם של הורי המערערת, דירה בה הם עצמם מתגוררים. בעדותה, בעמ' 9-10 לפרוטוקול הדיון מיום 7.12.11 אימה של המערערת נשאלה על החוזה שערכה עם המנוח:

”ש.הבית שאתם גרים בעפולה באיזה רחוב זה?”

ת.הרב יהודה שטרית 1

ש.משכירים אותה?

ת.לא.אנו גרים בה.

ש.אתם משכירים לאחרים אותה?

ת.לא.

ש.אתם עשיתם חוזה שכירות עם אסף המנוח בדירה?

ת.כן.

(.....)

ש.מה היה כתוב בהסכם?

ת.זה הסכם שהוא שוכר. לא ירדתי לפרטים, חתמתי למטה הוא אמר שהיה לו הסכם עם הדודה ועכשיו בגלל שהוא לא גר עם הדודה אלא עם רויטל וכל הדברים שלא היו בשימוש היו אצלו במילא, הוא הביא הסכם שהצבא מכין ואני חתמתי ואמרתי לו שאני לא יודעת אם זה בסדר כי הוא החתן שלי אך איך זה.. והוא אמר אל תדאגי ואז הסמלת ת"ש התקשרה אלי ואמרה לי תרגעי אנו יודעים שאת אמה של רויטל והכל בסדר. זה משהו שנוכל לתת לו את השכר כי אצל רויטל אם היו פתוחים את השכר דירה שלהם, כל פעם שפותחים שכ"ד מבקשים אח"כ לעלות את השכר בהרבה בת"א. זה היה ההסבר. אני לא יודעת מה כתוב בהסכם...

30. גם המערערת עצמה התייחסה לעניין זה בעמ' 44 לפרוטוקול הדיון מיום

: 7.12.11

”ש. שמעת לגבי החוזה בעפולה שעשה אסף עם אמא

שלך. מתי הוא נעשה?

ת. זה היה אחרי שהם עברו לעפולה. לא יודעת לתת

תשובה יותר מדייקת.

ש. יש לך את החוזה הזה.

ת. לא. הוא נתן את החוזה לצבא. אנחנו כולנו התייחסנו

לזה כאל פרוצדורה בירוקרטית... ”

למעשה אין טענה כי המנוח התגורר בדירה בעפולה, אשר מוזכרת בהסכם השכירות אותו הציג לצבא. ברור ללא ספק כי המנוח הציג הסכם זה אך ורק

על מנת לקבל מהצבא תוספת כספית לשכרו החודשי. עם כל הביקורת שיש על התנהלות זו, אין ספק כי מקום מגוריו של המנוח לא היה בעפולה.

לפיכך, לאור כל הראיות שהוצגו לפני ועדה זו, ולאור כל העדויות אותן פירטנו אנו סבורים כי המערערת הוכיחה את התנאי הראשון של מגורים משותפים.

כעת נעבור ונבחן את התנאי השני, והוא חיי משפחה במשק בית משותף.

התנאי השני: חיי משפחה במשק בית משותף

31. כיצד נדע אם בני זוג הם ידועים בציבור באופן כזה שניתן לומר כי קשרו את גורלם לחיים משותפים בדומה לזוג נשוי? הפסיקה קבעה כי כדי להוכיח קשר בין בני זוג שקשרו את גורלם כאמור, יש להוכיח כי הם חיו חיי משפחה במשק בית משותף וזאת בעזרת מבחנים שהותוו זה מכבר. למעשה בוחנים שני יסודות עיקריים; היסוד הראשון הוא חיי אישות והוא מורכב מחיים המושתתים על אותו יחס של חיבה ואהבה, מסירות ונאמנות, בדומה לזוג נשוי. יש להראות כי בני הזוג קשרו את גורלם זה בזה. היסוד השני הוא ניהול משק בית משותף. ניהול משק הבית המשותף אינו סתם משק בית משותף מתוך צורך אישי, נוחות, כדאיות כספית או סידור ענייני, אלא כפועל יוצא טבעי מחיי המשפחה המשותפים, כנהוג וכמקובל בין בעל ואישה הדבקים אחד בשני בקשר של גורל חיים (ראה: ברע"א 9755/04 סיגל ביטון נ' קצין תגמולים משרד הביטחון מיום 31/08/08 (פורסם בנבו)) וכן ראה: עניין נסיס בעמ' 619).

כאמור, לאופן שבו תופס הציבור את מערכת היחסים שבין בני הזוג אין נפקות לעניין קביעת מעמדם כ"ידועים בציבור".

מאחר והדגש הוא על תפישתם **הסובייקטיבית** של בני הזוג את מערכת היחסים ביניהם אין זה אלא מתבקש שנטל ההוכחה לצורך ההכרה בבני זוג כ"ידועים בציבור" מוטל על הטוען לכך.

נטל זה אינו פשוט כלל ועיקר. וכל מקרה ומקרה נבחן על-פי נסיבותיו, מתוך ראייה כוללת של העובדות ומתוך סקירות היחסים על-פי מרכיבים שונים

ומאפיינים המתקיימים בהם (ראה: ע"א 79/83 היועץ המשפטי לממשלה נ' שוקרון, פ"ד לט(2) 690, עמ' 694).

אם כן עלינו לבחון את יחסי המערערת והמנוח ולבחון האם נתמלאו אותם היסודות שהותוו בפסיקה כתנאי להכרה במערערת כ"ידועה בציבור" של המנוח.

למרות שקרובי משפחתו של המנוח לא פגשו את המערערת עד נפילתו, ולמרות שהמנוח לא מסר את פרטי המערערת למקרי חירום, נראה שהמערערת הצליחה להוכיח את קיומו של היסוד הראשון הוא חיי אישות המורכב מחיים המושתתים על אותו יחס של חיבה ואהבה. ניתן למצוא הוכחה לכך הן בחלופת המכתבים הענפה בין המערערת למנוח (ראה: נספחים יג', יד' טו' מב/4). בנוסף עדויותיהם של המערערת, אימה, הורי המנוח וחבריהם (ראו הציטוטים בפרק הקודם).

נראה כי עדותה של מערערת באשר לרצינות כוונותיהם באשר לקשר ולעתיד המשותף שהם תיכננו אכן יכול והיה מתקיים אילמלא נהרג המנוח. עדותו של מר בני קוטלר מיום 9.5.12. מוכר בחנות התכשיטים ה. שטרן, בה רכש המנוח את טבעת האירוסין למערערת תומכת בכך. בעדותו נשאל מר קוטלר (בעמ' 50 לפרוטוקול הישיבה מיום 9.5.12) לגבי נסיבות רכישת טבעת האירוסין:

"ש.איך אתה זוכר שזה ינואר '06.

ת.זה מהחשבונית.

ש.מבחינת זיכרון,אתה לא זוכר מתי זה היה בכלל.

ת.אני זוכר בשנת '06 לפני המלחמה,חודש או יום,אני לא זוכר.

ש.מעבר למה שכתבת הוא סיפר לך עוד פרטים.

ת.הוא סיפר שהוא בא מאוסטרליה ושהוא גר עם זוגתו בתל-אביב.

ש.הוא אמר את המילה זוגתו.

ת.את המילה עצמה אני לא יודע.אבל הוא בא לקנות טבעת אירוסין.אני היום מאורס,וכך אני קורא לארוסתו "זוגתי" יכול שגם אני קורא לה חברה שלי.

ש.גם שכתוב בת זוגתו,זה לא מילים שלו,את המילים "בת זוגתו,"זה פירוש שלך,זה לא המילים שלו.

ת.כך קראנו לאנשים במקום העבודה שלי בשטרן שבאו לקנות טבעת אירוסין..."

32. עדות נוספת לחיזוק היא עדותה של הגב' יפעת נווה לוי, בת דודתו של המנוח, (בעמ' 21 לפרוטוקול הדיון מיום 7.12.11):

"10 ימים לפני שהוא נהרג הוא היה שישי שבת אצל ההורים שלי, רויטל היתה בחו"ל, באתי בצהריים לראות אותו, יצא לנו לדבר על ילדים והוא מאוד שיחק איתו אמרתי לו שיש לו קשר טוב עם ילדים וביקשתי ממנו לספר לי מה איתו. זו שיחה שלא היתה לנו אף פעם הוא סיפר לי שהוא רציני ושהוא עומד להשתחרר חודש חודשיים אחרי אותו מועד שהוא רוצה להתחתן איתה שהוא רוצה איתה ילדים ויש לו כבר שמות מוכנים. היתה זו שיחה מלב אל לב. לשאלתך אמא שלי קוראים חיה..."

33. ראיה נוספת לחיזוק טענתה של המערערת לפיה היא והמנוח חשבו על קשירת גורלם בעתיד משותף ולהגר יחדיו לאוסטרליה לאחר סיום לימודיה ניתן לראות בניסיונותיה של המערערת למצוא מסגרת אוניברסיטאית, על מנת להמשיך במסלול לימודיה באוסטרליה. המנחה של המערערת במסלול הדוקטורט בארה"ב, יצר קשר עם קולגות שלו באוסטרליה, לצורך המשך לימודיה, וקשר בין המערערת לבין האוניברסיטה בסידני, אוסטרליה (ראה: נספח יב' מב/4).

לאור האמור, אנו קובעים כי המערערת הוכיחה את קיומו של היסוד הראשון - חיי אישות וחיים משותפים המשותתים על אותו יחס של חיבה ואהבה בהם בני הזוג קשרו את גורלם זה בזו.

34. כעת נעבור ונבחן האם התקיים יסוד משק בית משותף. האם התקיים במקרה זה יסוד משק הבית המשותף? הכוונה במושג זה היא לניהול כלכלי של יחידת מגורים משותפת. ניהול משק בית משותף, צריך שיהיה כניהול משקי של בני זוג נשואים, וכולל את תרומתו של כל צד למאמץ המשותף לרווחתם. בין שאר הדברים, נבחנת השאלה מי מבצע את עבודות הבית, קניות, ניקיון, בישול וכן כיצד מנוהל התקציב - מי מכניס הכנסות ומי מממן את ההוצאות לניהול הבית. קיומו של משק בית משותף אינו תלוי בהכרח בשיתוף קנייני בנכסים. אין לבחון את מערכת היחסים הקניינית בין בני הזוג בכללותה, אלא יש לבחון את השיתוף במקום המגורים, וכן את השיתוף

הכלכלי לעניין אכילה, שתייה, הלבשה ושאר הוצאות הזוג. מכאן שקיום חשבון בנק נפרד או נכס הרשום על שם אחד מבני הסוג, אין בו בחיוב כדי לפגוע בטיב היחסים. יש צורך כי כל בן זוג יתרום לקיום הבית, אך אין הכרח בשוויון במקורות המימון בין הצדדים (ראה: א. בן דרור, הידועה בציבור - נישואין ללא נישואין [מהדורה שלישית מעודכנת - 2000] עמ' 36 - 37 וכן ראה: בע"א 107/87 אלון נ' מנדלסון, פ"ד מג(1) 431).

35. ומן הכלל אל הפרט; לעומת מה שהצליחה המערערת להוכיח עד כה, בבחינת יחסיהם של המערערת והמנוח נראה כי המערערת התקשתה מאוד להוכיח ניהול כלכלי של יחידת מגורים משותפת ולא שכנעה את הוועדה כי יסוד זה התקיים במקרה זה שלפנינו.

המערערת לא הצליחה להוכיח ברמה הנדרשת כי היא והמנוח ניהלו משק בית של בני זוג נשואים. מהעדויות והראיות שהובאו לא ברורה תרומתו של כל צד למאמץ המשותף. אכן היה שיתוף במקום המגורים, אולם לא הוכח שיתוף כלכלי לעניין דימי השכירות לעניין אכילה, שתייה, הלבשה ושאר הוצאות הזוג. לא הוכח שימוש במשאבים שאוחדו יחדיו לצורכי חייהם המשותפים ונראה כי כל אחד מבני הזוג שמר על נפרדות כלכלית מוחלטת.

המערערת היא זו ששילמה את שכר הדירה, חוזה השכירות היה על שמה של המערערת ולמרות שהחוזה הוארך, המנוח לא צורף כשוכר. בפרק הקודם הובא ציטוט מעדותה של המערערת שלפיו ניתן ללמוד כי המנוח התעניין בהכנסותיה והוצאותיה של המערערת אולם משום מה הוא לא שיתף אותה בפירוט הכנסותיו והוצאותיו ובעיקר בחסכוניותו שכפי שהתברר לאחר מותו, הסתכמו בכמאה אלף דולר אוסטרליים.

36. זאת ועוד; המנוח והמערערת לא רכשו יחדיו רכוש כלשהו (הקבלה אותה צירפה המערערת על רכישת מזרן נרשמה על שמה בלבד - ראה נספח ו' מב/4).

לאחר מותו של המנוח המערערת לא ראתה עצמה כמי שזכאית לירושתו אוללחלק ממנה היא לא הוציאה צו ירושה לגבי עזבונו של המנוח. היא לא הייתה מוטבת של המנוח בתכניות החיסכון ובביטוח

שנערך בצה"ל. המנוח כתב בכל הטפסים שמילא כי אמו תהיה המוטבת שלו לצרכי ביטוח ובכל העניינים הכספיים (ראה: תיק המשפחות).

גם בצד המערערת הדבר דומה. היא לא רשמה את המנוח כמוטב בקופות הגמל ובחסכונות שלה. ולא רשמה את המנוח כנהנה בביטוחים שעשתה. המערערת והמנוח לא ניהלו משק בית משותף, לא שיתפו אחד את השני בעניינים הכספיים והייתה הפרדה רכושית מוחלטת.

37. ראייה נוספת לכך שהפן הכלכלי היה מופרד לחלוטין ניתן לראות בעדותה של המערערת עצמה. כאשר נשאלה המערערת האם היא ניהלה שיחה עם אמו של המנוח על חלוקה כל שהיא של רכוש, אשר כלל כנראה בין היתר חיסכון של \$100,000, הופתעה מאוד וטענה כי דבר זה כלל לא עלה על דעתה (ראה: עמ' 33 לפרוטוקול הישיבה מיום 7.12.11). תשובה זו מוכיחה כאלף עדים כי המערערת לא ראתה את עצמה שותפה מלאה כלכלית לחייו של המנוח. המערערת לא הייתה מעורה במצבו הכלכלי, לא ידעה כמה כסף חסך במדויק ואיפה, לא ידעה את שם הבנק בו הפקיד המנוח את כספו או ניהל את חשבונו. לא עלה כלל על דעתה כי היא זכאית למעשה לחלק מרכושו. במידה ואכן היה שיתוף כלכלי בין בני הזוג, היא לא הייתה מופתעת מעצם השאלה. המערערת שהתה כאמור תקופה ארוכה בארה"ב והמנוח נשאר בדירתם המשותפת. למרות האמור לבני הזוג לא היה חשבון משותף ומערערת אף לא נתנה למנוח ייפוי כוח לחשבונה, ולו לתשלום של חשבונות שוטפים. המנוח לא יכול היה לעשות שימוש בחשבון הבנק או בכרטיס האשראי שלה. כשהתעורר צורך דחוף לשלם חשבון חשמל, המערערת הקריאה לו את מספר כרטיס האשראי בטלפון (ראה: עמ' 42 לפרוטוקול הישיבה מיום 7.12.11). מצב זה אינו מצב רגיל לבני זוג החיים כבעל ואישה.

38. המערערת גם לא הייתה מעורבת בכל הכספים והסידורים לאחר מותו של המנוח. אמו של המנוח קיבלה את כספי ביטוח החיים וכן סכום כסף עבור השתתפות בהוצאות מיוחדות למשפחה אבלה. בעדותה של אמו של המנוח, הגבי אווה נמר, (בעמ' 57 לפרוטוקול הדיון מיום 9.5.12) היא נשאלה על העניין:

"ש.לגבי כל הכספים אחרי שאסף נפל,קיבלת כל הכספים
 שהיו שייכים לו,חסכונות,ביטוח.
 ת.כן.הוא אישר.
 ש.גם תוכניות חיסכון,היה לו כסף בבנק.
 ת.מה שהיה לו.אני קיבלתי.אני גידלתי אותו.אצלי היה
 כל השנים.
 ש.את יודעת אם זוג מתחתן,או זוג נשוי הדברים האלה
 הולכים לאישה.
 ת.הם עוד לא התחתנו.הם לא היו נשואים.
 ש.אם היו אומרים לה שאת צריכה לוותר את כל
 הכספים.
 ת.אם היה מתחתן,הכל היה עובר.איזה שאלה.החיים
 שלי זה בשבילו.
 ש.אם היה מתחתן,זה היה הולך לאשתו.
 ת.איזה שאלה?
 ש.לא חשבת להציע לה את הכסף,כי הייתה כמו אשתו.
 ת.הם עוד לא היו נשואים..."

39. מעדותה של המערערת עולה כי גם כאן היא כלל לא נכנסה לעניין ולא
 סברה כי מגיע לה חלק מכספי הביטוח או החסכונות (ראה עמ' 32 - 33
 לפרוטוקול הדיון מיום 7.12.11). עדותה של הגב' ורד אלקלעי, עובדת
 שיקום באגף משפחות, מחזקת מסקנה זו.

מלבד עדות בחצי פה לפיה המערערת והמנוח רכשו ציוד לדירה הכלל מזרן,
 קומקום חשמלי וכלי מטבח, וכן רכשו מצרכים בשוק יחדיו, אין כל עדות או
 ראייה קונקרטיה המראה על שיתוף כלכלי כל שהוא בין המערערת למנוח.
 עדויות החברים ובני המשפחה, וכן עדותה של סא"ל יעל אשל בעניין, אינן
 אלא עדות מפי שמועה או סברה.

לאור האמור, הננו מחליטים כי המערערת לא עמדה בתנאי אחרון זה והוא
 ניהול משק בית משותף.

למעלה מן הצורך נציין כי כאשר אנו שואלים אם במקרה זה התוצאה על פי
 דין היא גם צודקת? יש להשיב על כך בחיוב. אנו סבורים כי על אף ההבנה

לסבלה ואבלה של המערערת שאיבדה את חברה, המנוח, עצם העובדה כי אשה צעירה כמו המערערת הצליחה לשקם את עצמה ובמועד הדיונים בפנינו כבר בשנת 2011 אישרה בח.ג. כי היא מתגוררת כבר כ- 3 שנים עם בן זוג, ולא טענה מיוזמתה כי הוא הידוע בציבור שלה (עמ' 29 סיפא - עמ' 31 לפרוטוקול), או כי היא עומדת להנשא לו ורק בהמשך החקירה הנגדית הודתה למעשה כי למעשה "נישאה" לו בנשואים אזרחיים (עמ' 31-32 ש' 1-10). לטענתה עשתה זאת כי "למדה לקח" מהתנהלות המשיב ולכן דאגה למסד את יחסיה הפעם עם בן זוגה הנוכחי. עצם ההבדל באופן מגוריה של המערערת עם בן זוגה הנוכחי, מבליטה את החסר עם מגוריה עם המנוח ומדגישה את החסר כפי שציינו באי ניהול משק בית משותף וכל אלה עושים את ההבדל בין "ידועים בציבור" לבין חברות ומגורים משותפים.

תוצאה

40. הנה כי כן, מאחר והמבחנים שנקבעו בפסיקה לצורך הכרה במעמד של ידועה בציבור הינם מבחנים מצטברים, ומאחר והמערערת לא עמדה בתנאי האחרון והוא ניהול משק בית משותף, וועדה זו סבורה כי יש לדחות את הערעור וכך אנו מורים.

בנסיבות אין צו להוצאות.

הערה: פסק הדין ניתן בהסכמת הצדדים בהרכב קטוע וזאת לנוכח נבצרות זמנית שנכפתה על אחד מחברי הוועדה.

המזכירות תמציא את פסק הדין לצדדים

ניתנה היום, כ"ו אדר תשע"ד, 26 פברואר 2014, בהעדר הצדדים.